

## Santiago Cũ oja'que ni'i

*A'ti pũrĩ a'tiro weero ojanopã nise ni'i*

A'ti pũrĩrẽ Jesucristore ẽjõpeorã Israe curuacjãrã no'lo ɱaro wa'astea'cãrãrẽ Santiago ojacũ niwĩ. Cũta Jerusalécjãrã Jesucristore ẽjõpeori curuacjãrãrẽ sũ'ori nisetigũ nicũ niwĩ. Téé wẽrĩgũpũ narẽ sũ'ori nisetituoocũ niwĩ.

A'tiro ojacũ niwĩ. Wãcũtutuasere, ña'arõ weeticã'ña nisere, ucjaticã'ña nisere ojacũ niwĩ. Añurõ weese me'rã ẽjõpeose wapati'i nisere ojacũ niwĩ. Tojo nicã Õ'acũrẽ sërĩnu'cũcã'ña nisere, pi'etirã wãcũtutuaya nisere, were-casere ojacũ niwĩ.

*No'lo ɱaro du'tistewã'cã'cãrãrẽ oja'que ni'i*

<sup>1</sup> Yũ'ũ Santiago a'ti pũrĩ me'rã mũsãrẽ añudutise o'ó'lo. Marĩ pacũ Õ'acũ, tojo nicã marĩ wiogũ Jesucristo dutisere da'rawã'ñaco'tegũ ni'i. Mũsã judío masã doce cururicjãrã Jesucristore ẽjõpeorãrẽ oja'a. Mũsã apeye di'tapũ du'tis-tewã'cã'cãrãrẽ oja'a.

*Ëjõpeo'cãrãpũ tojota ẽjõpeoyapaticã'ña nise ni'i*

<sup>2</sup> Yũ'ũ acawererã, yũ'ũ weresere tũ'oya. Marĩrẽ apetero wãcũña marĩrõ peje ña'ase, mejęcã bajuse wa'abosa'a. Tojo wa'acã, e'catiya. <sup>3</sup> Õ'acũ marĩrẽ ɔyũ're diacjũta ẽjõpeomitina? nígũ, mejęcã wa'acã weebosami. Tojo wa'amicã, marĩ cũrẽ ẽjõpeodu'utirã, siape me'rã nemorõ wãcũtutuanemorãsa'a. <sup>4</sup> Mũsãrẽ ña'ase wa'ari curare tojota wãcũtutuayapaticã'ña. Tojo weerã siape me'rã Jesucristore ẽjõpeonemorãsa'a. Añurõ ẽjõpeoyapatitu'ajarãsa'a. Õ'acũ ɱaronojõ nisetirãsa'a. Tojo nicã mũsãrẽ ne cã'rõacã ẽjõpeose dũ'sasome.

<sup>5</sup> No'o masĩse moogũnojo Õ'acũrẽ sêrĩña. Cũ o'ogusami. Cũ “O'owe'e” nitiguta, tu'tiro marĩrõ nipe'tirãrẽ marĩ sêrĩse nemorõ o'oyu'rũnu'cãgũsami. <sup>6</sup> Tere sêrĩrã, ãjõpeose me'rã sêrĩña. “¿Yu'ure o'ogusariba?” nitirãta, sêrĩña. Marĩ, apetero weegu yu'ure o'osome nĩrã, dia pajiri maa cjase pã'cõrĩ ducayumujãrõ weronojo ni'i. Témarĩcã, wĩ'rõ wêeocã, wa'amujã, dijamujãsa'a. <sup>7</sup> A'te weronojo tu'oña'gũ, “Õ'acũ yu'ure yu'tigusami”, ni wãcũticã'ña. Yu'tisome. <sup>8</sup> Ni'cã nũmũrẽ mejẽcã, ape nũmũrẽ mejẽcã wãcũsami. Queoro ni'cãdiacjũ wãcũtisami. Tojo wãcũgũnojo'rẽ Õ'acũ o'otisami.

<sup>9</sup> Pajasecũogu Jesure ãjõpeogu e'catiato. Õ'acũ ĩ'orõpũre mejõ nigũ nitisami. Cũrẽ wiogu sõrõgũsami. <sup>10</sup> No'o peje cũogu quẽ'rã Jesure ãjõpeogu e'catiato. Cũ ãjõpeose cũ cũose nemorõ wapati'i. Cũ cũose o'ori ñaidijaro weronojo pe'tidijarosa'a. <sup>11</sup> Na masã peje cũorãnojo a'tiro wa'arãsama. Tá mujĩpũ mũpũ asicã, ñaia wa'asa'a. Tojo weero te o'ori añuse nimirõ, ñai, bũrudija wa'asa'a. A'te weronojo na peje cũomi'que pe'tidijarosa'a. Tojo weerã na da'rãse me'rãta wẽrĩrãsama.

*Marĩ ña'arõ weesĩ'rĩsere Õ'acũ* mejẽta dutimi nise ni'i

<sup>12</sup> Jesucristore ãjõpeogu cũrẽ ña'arõ wa'amicã ãjõpeonu'cũgũ, e'catisami. Cũ wãcũtutuaca be'ro Õ'acũ cũrẽ “Queoro weemi”, nisami. Tojo weegu cũ me'rã mũmũsepu catinu'cũgũsami. Õ'acũ “Yu'ure ãjõpeorãrẽ catinu'cũsere o'oguti” ni'caronojo'ta o'ogusami. <sup>13</sup> No'o ña'arõ weesĩ'rĩgũnojo “Õ'acũ yu'ure tojo weedutimi”, niticã'ña. Õ'acũrẽ ne ña'arõ weesĩ'rĩse marĩ'i. Tojo nicã ne ni'cũrẽ “Ña'arõ weeya”, nitisami.

<sup>14-15</sup> A'tiro pe'e ni'i. Marĩ basu ña'arõ weesere wãcũnũũ'ũ. Tojo tere wãcũnũũcã, marĩ ña'arõ weesĩ'rĩse wã'cã'a. A'te ña'arõ weesĩ'rĩse me'rã ña'ase

wa'asa'a. Marĩ siape me'rã pũrõ weepóca be'ro de'ro du'umasítisa'a. Te me'rã diacjũta wẽrĩdojasere bocarãsa'a. Bu'iri da'rese bocarãsa'a.

<sup>16</sup> Yũ'ũ acawererã, musã diacjũ wãcũña. “Õ'acũ yũ'ũre ña'arõ weedutimi”, niticã'ña.

<sup>17</sup> Nipe'tise añuse marĩrẽ o'ose “Õ'acũ cũ o'o'que ni'i”, ni wãcũña. Cũ a'ti ɯmũco sĩ'orã mujĩpũ, ñocõarẽ wee'cũ nimi. Na ɯjũmujã, yatidijamujãsama. Õ'acũ pũrĩcã na weronojõ nitisami. Ne cã'rõ dũcayutisami. ɯmũcorinucũ marĩrẽ añurõ weenu'cũcã'sami. <sup>18</sup> Õ'acũ marĩrẽ cũ ɯa'caronojõta cũ ye queti diacjũ nise me'rã cũ põ'rã wa'acã weecu niwĩ. Tojo weerã cũrẽ ẽjõpeotjĩarã, cũ põ'rã nimũ'tã'cãrã weronojõ ni'i. Siape me'rã nemorõ pãjãrã cũrẽ ẽjõpeonemorãsama.

Õ'acũ quetire tũ'o, cũ dutironojõta weeya nise ni'i

<sup>19</sup> Yũ'ũ acawererã, yũ'ũ ma'irã, musãrẽ a'tere wereguti. Æpẽrã musãrẽ werecã, añurõ tũ'oya. Musã na weresere tũ'orã, queoro wãcũtojarãpũ ucũña. Uayeticã'ña. <sup>20</sup> Marĩ uarã, Õ'acũ ɯaro weetisa'a. <sup>21</sup> Tojo weerã nipe'tise musã ña'arõ wãcũsere, ña'arõ weesetisere du'ucã'ña. Õ'acũ ye queti marĩrẽ cũ cũu'quere queoro ẽjõpeoya. Te quetire tũ'o ẽjõpeorã, musã yũ'rũrãsa'a.

<sup>22</sup> Musã Õ'acũ ye quetire tũ'orã, tũ'oro bajuro tũ'otĩcã'ña. Musã tũ'o'quere queoro weeya. Cũ ye quetire tũ'o'cãrã nimirã tere weetirã, marĩ basu weesoarã wee'e. <sup>23-24</sup> Marĩ Õ'acũ ye quetire tũ'omirã tere weetirã, a'te weronojõ ni'i. Ni'cũ masũ cũ diapoare ẽorõpũ ĩ'asami. Cũ ĩ'ãca be'ro aperopũ wa'agũ, cũ bajusere acoboja wa'asami. Õ'acũ ye quetire tũ'omirã tere weetirã, marĩ quẽ'rã cũ weronojõ ni'i. Maata cũ ye quetire acoboiosa'a. <sup>25</sup> Apĩ pe'e cũ Õ'acũ ye tũ'o'quere wãcũnu'cũ, acobojojisami. Õ'acũ dutironojõ marĩ weenu'cũcã, cũ nipe'tise marĩ weese me'rã e'caticã weegũsami. Õ'acũ ye queti diacjũta

ni'li. Te me'rã marĩ ña'arõ wee'quere yu'rũweticã weecu niwĩ.

<sup>26</sup> Marĩ a'tiro nibosa'a: "Õ'acũrẽ ãjõpeo'o." Tojo nimirã, ãpẽrãrẽ ucja, ña'arõ ucũbosa'a. Te me'rã marĩ ucũsere "Diacjũ niwe'e", ni masĩno'o. "Marĩ Õ'acũrẽ ãjõpeo'o" nimi'que ne wapamarĩsa'a. <sup>27</sup> Marĩ cũrẽ diacjũ ãjõpeorã, a'tiro weesetiroũa'a. Рачуsumua moorãrẽ, wapewia numiarẽ narẽ mejẽcã wa'acã, weetamurũa'a. Apeye quẽ'rãrẽ a'ti umũco cjase ña'asere weeticã'rõũa'a.

## 2

*Masãrẽ* ni'cãrõnojõ weeya nise ni'li

<sup>1</sup> Marĩ wiogu Jesucristo añuyũ'rũgure ãjõpeorã, masãrẽ ne ducawaaticã'rõũa'a. <sup>2-3</sup> Apetero Õ'acũ wi'li musã nerẽwuaropũ puarã sãjãabosama. Ni'cũ peje cuogu añuse su'ti sãñagũ omopica uru me'rã weéca be'tore tuusãasami. Apĩ pajasecuogu pe'e su'ti boase mejã sãñasami. Musã peje cuogure añurõ wéerã, "A'to añurõpũ dujiya", nibosa'a. Apĩ pajasecuogu pe'ere "Totã nu'cũña" o apetero weerã "Totã nucũcãpũ dujicã'ña", nicã'bosa'a. <sup>4</sup> Musã tojo wéerã, narẽ ni'cãrõnojõ weetisa'a. "Peje cuogu nemorõ wapatimi", nisa'a. "Pajasecuogu wapa-marĩmi", nirã weesa'a. Tojo nĩrã, ña'arõ wãcũrã wee'e.

<sup>5</sup> Yu'u acawererã yu'u mairã, yu'ure tu'oya. Õ'acũ pajasecuorãrẽ pũrõ ma'isami. Cũrẽ ãjõpeodutigũ narẽ besecu niwĩ. Na ãjõpeocã, cũ i'orõpũre na ãjõpeose pajiro wapatil'i. Tojo nicã cũ tiropũ wa'ato nĩgũ besecu niwĩ. Cũ ní'caronojõta cũrẽ mairã cũ tiropũ ninu'cũrãsama. <sup>6</sup> Õ'acũ tojo beséca be'ro nimicã, musã pe'e pajasecuorãrẽ yabi bopoyasãsa'a. Peje cuorãrẽ añurõ weeyũ'rũnu'cãrã, queoro weetisa'a. Náta musãrẽ ña'arõ weema. Musãrẽ weresãrã, wiorã tiropũ musãrẽ ñe'ewã'cãsama. <sup>7</sup> Na Jesú marĩ ãjõpeogure bujicã'sama.

<sup>8</sup> Õ'acũ marĩ wioꝝ cũ ye queti ojáca pũrĩꝝ a'tiro weeduticũ niwĩ. “Mũsã basu ma'irõnojõta ãpẽrã quẽ'rãrẽ ma'ĩña.” Marĩ cũ tojo duti'quere wéerã, añurõ weerã wee'e. <sup>9</sup> Marĩ ãpẽrãrẽ ni'cãrõnojõ weetirã, Õ'acũ duti'quere yũ'rũnu'cãrã weesa'a. Tojo weerã bu'iri cõosa'a. <sup>10</sup> Ni'cũ Õ'acũ duti'quere añurõ weepe'omigũ ni'cãrõ dutisere yũ'rũnu'cãgũ, bu'iri cõosami. Nipe'tisere Õ'acũ duti'quere yũ'rũnu'cãgũ weronõjõ weesami. <sup>11</sup> Õ'acũ a'tiro nicũ niwĩ: “Mũsã nũmosãnumia nitirãrẽ a'metãrãticã'ña.” Apeye quẽ'rãrẽ nicũ niwĩ: “Ãpẽrãrẽ wẽjẽticã'ña.” Tojo weerã marĩ ãpẽrã nũmosãnumiarẽ a'metãrãtimirã, no'o ãpẽrãrẽ wẽjẽrã, Õ'acũ duti'quere yũ'rũnu'cãrãta wee'e. <sup>12</sup> Cũ dutise marĩrẽ pajaña'a, ma'iduti'i. Te dutise me'rã marĩrẽ besegusami. Tojo weerã ãpẽrãrẽ ma'iti, pajaña'tirã, bu'iritirãsa'a. Cũ tojo beseatjere masĩrã, marĩ ucũsere, marĩ weesere añurõ wãcũyuroña'a. <sup>13</sup> Marĩ ãpẽrãrẽ pajaña'ticã, cũ beseri nũnu nicã, marĩ quẽ'rãrẽ pajaña'tisami. Marĩ narẽ pajaña'cã pũrĩcãrẽ, Õ'acũ quẽ'rã marĩrẽ pajaña'gũsami.

*Añurõ weese me'rã Jesucristore* ãjõpeosere ï'o'o nise ni'i

<sup>14</sup> Acawererã, marĩ “Jesucristore ãjõpeo'o”, nibosa'a. Tojo nimirã, ãpẽrãrẽ weetamuticã, “Marĩ ãjõpeo'o” nise ूसeri wapamarĩ'i. Te “Marĩ ãjõpeo'o” ni'que ूसeri me'rã dia'cũ yũ'rũwetimasĩtisa'a.

<sup>15-16</sup> Mũsãrẽ queose me'rã wereguti. Apetero Jesucristore ãjõpeorã pajasecõorã su'ti moorã, ba'ase moorã marĩ tiropũ etasama. Ni'cũ narẽ añurõ weetimigũ, nibosami. “Añurõ wa'apa. Su'ti sãñaña yũsũabũari, tojo nicã pajiro ba'aya”, nibosami. Cũ narẽ na ूसere o'o-timigũ tojo ucũcã, wapamarĩ'i. <sup>17</sup> A'te weronõjõ ni'i “Jesucristore ãjõpeo'o” nimirã, marĩ ãpẽrãrẽ weetamuticã. Marĩ cũrẽ ãjõpeo'o nise wapamarĩ'i.

<sup>18</sup> Apetero weegu yu'u ni'quere ějōpeotigunojō a'tiro nibosami. Ni'cū añusere weetimigū, "Jesucristore ějōpeo'o", nibosami. Apī "Añuse pe'ere wee'e", nibosami. Cū tojo nisere a'tiro wereguti. Cū añurō weeticā, ĵde'ro wee marī cū "Jesucristore ějōpeomi" ni ĩ'abosau? Añurō weecāma, cū Jesucristore ějōpeosere masībosa'a. <sup>19</sup> Mūsā "Ō'acū ni'cūta nimi", ni ějōpeo'o. Añu ni'i mūsā tojo nise. Wātīa quē'rā mūsā weronojōta tere ějōpeosama. Na Ō'acūrē uirā, narāsāsama. Na tojo ějōpeomirā, Ō'acū ũaro weetisama. <sup>20</sup> Mūsā diacjū wācūwe'e. Tū'omasītirā weronojō ni'i. Marī "Jesucristore ějōpeo'o" nimirā, āpērārē añurō wee'otirā, Jesucristore diacjū ějōpeotisa'a. <sup>21</sup> Dūporocjū marī ñecū Abrahā ye cjasere wereguti. Ō'acū Abrahārē ĵdiacjū yu'ure ějōpeomiticū? nígū, cū macū Isaare wējē ĩjūamorōpeoduticū niwī. Abrahā Ō'acūrē yu'ticū niwī. Tojo weegu cū macū Isaare, cūrē wējē ñubuepeoguti nígū, ũtāmesā bu'ipū dūtepeocū niwī. Cū tojo weecā ĩ'agū, Ō'acū "Abrahā yu'ure añurō ějōpeomi. Cū añugū nimi", nicū niwī. <sup>22</sup> Mūsā masī'i. Abrahā Ō'acūrē ějōpeosere ĩ'ogū, añurō weecū niwī. Cūrē ějōpeogu, queoro weepaticū niwī. <sup>23</sup> Cū añurō weecā, dūporocjārāpū Ō'acū ye queti weremu'tārī masā na oja'que queoro wa'acaro niwū. Na Abrahārē a'tiro ojacārā niwā: "Abrahā Ō'acūrē ějōpeocū niwī. Tojo weegu Ō'acū cūrē 'Añugū nimi', ni ĩ'acū niwī", ni ojanocarō niwū. Abrahārē masā "Ō'acū me'rācjū nimi", nicārā niwā. <sup>24</sup> Cū tojo wee'quere wācūrā, marī a'tiro masī'i. Marī Ō'acūrē ějōpeorā añurō weecā, Abrahārē weronojō marī quē'rārē "Añurā nima", ni ĩ'asami. Marīrē "Ō'acūrē ějōpeo'o" ni ucūse ũseri me'rā dia'cū "Añurā nima", nitisami.

<sup>25</sup> Apego dūporocjōpū Rahab wāmetigo ye cjasere wereguti tja. Co judío masō nitigo ũmūarē a'metārāwa-

pata'ari masõ nico niwõ. Tojo weesetimigõ, Õ'acũ yarã judío masãrẽ weetamuco niwõ. Na Josué o'óno'cãrã co ya macãpũ ì'adu'tirã ejacãrã niwã. Co ya macãcjãrã narẽ wějērĩ nígõ, co ya wi'ipũ narẽ nũoco niwõ. Be'ro narẽ na du'titojaati ma'arẽ ì'oco niwõ. Co tojo weecã ì'agũ, Õ'acũ core “Añugõ nimo”, ni ì'acũ niwĩ.

<sup>26</sup> Marĩ ejeripõ'rã du'úca be'ro marĩ upũ catitisa'a majã. “Õ'acũrẽ ëjõpeo'o” nimirã marĩ añurõ weeticã, wéríca upũ weronojõ nisa'a.

### 3

#### *Marĩ ucũrĩ ñe'merõ cjase ni'i*

<sup>1</sup> Acawererã, mũsã masĩsa'a. Æsã bu'eri masã mũsã nemorõ nũcũi'ase me'rã beseno'rãsa'a. Õ'acũ yere bu'eri masã añurõ weeticã, Õ'acũ ãpērã yu'rũoro bu'iri da'regũsami. Tojo weerã mũsã wa'teropũ nirã pejetirãcã masãrẽ bu'eri masã nirõña'a.

<sup>2</sup> Marĩ nipe'tirã pejetiri ña'arõ weesa'a. No'o ni'cũ ne cã'rõacã ña'arõ ucũtigũ, añugũ waro nimi. Cũ ña'arõ ucũse ƚserire cã'mota'amasĩgũ, cũ ña'arõ ƚaripejasere cã'mota'amasĩmi. <sup>3</sup> Queose me'rã mũsãrẽ weregũti. Marĩ cabayure cõmebe'tore ƚseropũ tuusãarã, ti be'toacã me'rã cũ pajigũ nimicã, marĩ wa'asĩ'rĩrõpũ cũrẽ wa'aduti-masĩsa'a. <sup>4</sup> Yucusũ pajipjũ quẽ'rã tojota ni'i. Tiwũ pajipjũ nisa'a. Tojo nimicã, wĩ'rõ ƚpũtũ wẽetutuamicã, tiwũre autumasĩsama. Tiwũre auturi pjĩ cã'pjĩacã nimicã, ti pjĩ me'rã na wa'asĩ'rĩrõ pe'e autuosama. <sup>5</sup> Tojota wa'asa'a marĩ ucũrĩ ñe'merõ me'rã. Marĩ ucũrĩ ñe'merõ cã'rõacã nimicã, pejeti ucũseacã me'rã pãjãrãrẽ dojorẽmasĩ'i. Pecame'e cã'me'eacã me'rã marĩ sĩ'ayómicã, pajiuro nũcũ ƚjũsa'a. <sup>6</sup> Marĩ ña'arõ ucũse ƚseri pecame'e weronojõ ni'i. Ñe'merõ cã'ñe'merõacã nimicã, ti ñe'merõ me'rã peje ña'ase ucũmasĩsa'a. No'o ƚaro nipe'tise ña'ase wa'asa'a.

Te ña'arõ ucũse wātĩ me'rã du'pocátisa'a. Nipe'tiro marĩ catiri ɯmũco marĩ weesetisere dojorẽsa'a.

<sup>7</sup> Masã nipe'tirã walicũrãrẽ, mirĩcũarẽ, pĩrõarẽ, diacjãrãrẽ ĩ'anũrũ, dutimasĩsama. Tojo weerã narẽ ne waropũreta dutidu'pocátitojacãrã niwã. <sup>8</sup> Marĩ ucũrĩ ñe'merõ pũrĩcãrẽ ne ni'cũ narẽ weronojõ dutimasĩtisami. Ti ñe'merõ dutita basiowe'e. Aña cũ cũ'rĩcã, cũ nímá o'oro weronojõ marĩ ucũse masãrẽ ña'arõ weesa'a. <sup>9</sup> Marĩ ñe'merõ me'rã Õ'acũ marĩ pacũre e'catise o'osa'a. Ti ñe'merõ me'rãta tja ãpẽrãrẽ ña'arõ ucũsa'a. Marĩ Õ'acũ weronojõ bajurã cũ wee'cãrãrẽ mejãrõta ña'arõ ucũsa'a. <sup>10</sup> Ti ñe'merõpũta tja Õ'acũrẽ e'catise o'o, ãpẽrãrẽ ña'arõ ucũsa'a. Tojo weeticã'rõũa'a. A'tiro weecã, ña'a ni'i. <sup>11</sup> Ni'cã pe aco wijari pepũre añuse, ña'ase aco morẽsu'u wijatisa'a. <sup>12</sup> Yũ'u acawererã, ojoño naraña dũcatitisa'a. Ɔ'segũ quẽ'rã ojo dũcatitisa'a. Aco wijari pe quẽ'rã tojota ni'i. Aco moatisewijari pepũre aco moa marĩse marĩsa'a. Marĩ quẽ'rã a'te weronojõ nirõũa'a. Marĩ añuse dia'cãrẽ ucũrõũa'a.

### Tũ'omasĩse cjase ni'i

<sup>13</sup> No'o musã wa'teropũre tu'omasĩyũ'ruagu nigũnojõ añurõ weesetiato. A'tiro wéégũ, cũ masĩsere ãpẽrãrẽ ĩ'ogũsami. Queoro wãcũme'rĩgũ, “Ãpẽrã nemorõ masĩyũ'rũnũ'cã'a” niró marĩrõ niato. <sup>14</sup> Musã ãpẽrãrẽ doerã, narẽ ɯorã, na yũ'ruoro nisĩ'rĩsa'a nĩrã, tojo nima'acãrã wee'e. Tojo weerã mejõ waro “Tũ'omasĩyũ'rũnũ'cã'a”, nisa'a. Musã tojo nise wapamarĩsa'a. <sup>15</sup> Musã tojo wãcũse a'ti turi cjase, masã wãcũse ni'i. Õ'acũ mejẽta musãrẽ tojo wãcũdutisami. Wātĩ wãcũse o'osere musã wãcũsetisa'a. <sup>16</sup> Musã ãpẽrãrẽ ɯorã, na yũ'ruoro nisĩ'rĩcã, cumuca wã'cãsa'a. No'o ɯaro nipe'tise ña'ase wa'asa'a.



<sup>17</sup> Õ'acũ cũ tu'omasise marĩrẽ o'ose pe'e a'tiro ni'i. Marĩ cũ tu'omasisere cuorã, ña'ase marĩrõ añurõ nisetsa'a. Uayetisa'a. Āpẽrã me'rã añurõ tu'oña'a, nicã'sa'a. Āpẽrãrẽ sõ'o o'obosau nitirãta o'osa'a. Marĩ uaro dia'cũ weetisa'a. Āpẽrãrẽ pajaña'sa'a. Nipe'tirãrẽ ni'cãrõnojõ weesa'a. Weesooro marĩrõ weesetisa'a. <sup>18</sup> Āpẽrã me'rã añurõ nisi'rĩrã, cumuca marĩrõ nicã'sama. Tojo weerã ãpẽrãrẽ añurõ niseticã weesama.

## 4

Õ'acũrẽ, a'ti umuco cjasere ni'cãrõ me'rã ma'ita basiowe'e nise ni'i

<sup>1</sup> ¿Ñe'e me'rã marĩrẽ a'mequẽse, ãpẽrã me'rã a'metu'tise wã'cãsari? A'tiro ni'i. Marĩ basu ña'arõ weesi'rĩrã, uaripejase me'rã, ña'arõ wãcũnurũse me'rã wã'cã'a. <sup>2</sup> Mũsã a'ti turi cjasere uaripejayu'rũnu'cãsa'a. Mũsã uaripejasere bocatirã, wẽjẽsa'a. Āpẽrã yere ĩ'arã, uosa'a. Tere bocamasĩtirã, no'o uaro a'metu'tima'acã'sa'a. A'mequẽsa'a. Õ'acũrẽ sãrĩtise ye bu'iri mũsã uasere bocatisa'a. <sup>3</sup> Apeterore cũrẽ sãrĩrã quẽ'rã, añurõ wãcũse me'rã sãrĩtisa'a. Mũsã basu uaripejasere ña'arõ weerãtirã sãrĩsa'a. Tojo weese ye bu'iri cũ mũsãrẽ o'otisami. <sup>4</sup> Tojo weerã mũsã ni'cõ numio marãputigo nimigõta, apĩrẽ tu'sago weronõjõ ni'i. Mũsã Õ'acũ põ'rã nimirãta, a'ti di'ta cjasere wãcũyu'rũnu'cãsa'a. Tojo weerã Õ'acũrẽ yabirã weronõjõ ni'i. No'o a'ti di'ta cjasere uaripejayu'rũnu'cãgũnojõ Õ'acũ me'rã a'pepũrĩgũ weesami. <sup>5</sup> Õ'acũ ye queti na ojãca pũrĩpũ diacjũta ojano'caro niwũ. “Õ'acũ marĩrẽ Espĩritu Santure o'ócũ niwĩ. Tojo weegũ ãpẽrã yu'rũoro cũrẽ marĩ ma'icã uasami”, ni ojano'caro niwũ. <sup>6</sup> Õ'acũ marĩrẽ pajaña'tjãgũ, weetamusami. Cũ ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro ojano'caro niwũ tja: “Āpẽrã yu'rũoro ni'i' nirã me'rã Õ'acũ a'pepũrĩ

nisami. Āpērã ‘Yũ'u mejõ nigũ ni'i, yũ'ure weetamuña' nirã pe'ere weetamusami”, ni ojano'caro niwũ.

<sup>7</sup>Tojo weerã Õ'acũ dutisere añurõ yũ'tiya. Wãtĩ mʉsãrẽ niquesãcã, wãcũtutuaya. Jesú cũ tutuaro me'rã cũrẽ wa'adutiya. Mʉsã tojo weecã, cũ uiwã'cãgũsami. <sup>8</sup>Õ'acũrẽ nemorõ masĩña. Cũrẽ nemorõ masĩcã, cũ quẽ'rã mʉsãrẽ nemorõ weetamugũsami. Mʉsã ña'arõ weesere du'uya. Mʉsã Õ'acũrẽ, tojo nicã a'ti ʉmũco cjasere ni'cãrõ me'rã ma'isĩ'rĩrãnojõ, mʉsã tojo wãcũsere dũcayuya. <sup>9</sup>Mʉsã ña'arõ weesere wãcũrã, bũjaweti utiya. Mʉsã ña'arõ weese e'cati, bũjironojõ o'orã, bopoya, bũjawetiya. <sup>10</sup>Marĩ wioğure “Mũ'u ĩ'orõpũre yũ'u mejõ nigũ ni'i”, niña. Mʉsã tojo nicã, cũ mʉsãrẽ wiorã wa'acã weegũsami.

*Õ'acũ ni'cũta marĩrẽ besemasĩsami nise ni'i*

<sup>11</sup>Yũ'u acawererã, a'merĩ ucjaticã'ña. Mʉsã ãpẽrãrẽ ucjarã, Õ'acũ a'merĩ ma'iduti'quere yũ'rũnũ'cãrã wee'e. Cũ dutisere yũ'rũnũ'cãrã, “Õ'acũ dutise ña'a ni'i”, nirã weesa'a. Tojo weerã mʉsã apeyenojõ wa'a'quere beseri masã weronojõ ni'i. <sup>12</sup>Õ'acũ ni'cũta te dutisere cũucũ niwĩ. Cũ dia'cũ marĩ weesere besemasĩsami. Marĩrẽ yũ'rũomasĩsami. Bu'iri da'remasĩsami. Tojo weerã marĩ ãpẽrãrẽ “Na ña'a nima”, nĩmasĩtisa'a.

*“Marĩ be'ro weeatjere a'tiro weerãsa'a” niyuticã'rõña'a nise ni'i*

<sup>13</sup>Yũ'u ucũsere tũ'oya. Mʉsã ni'cãrẽrã a'tiro wãcũsa'a. “Ni'cãcã o ñamiacã ti macãpũ ni'cã cũ'ma pajiro da'ra wapata'agũ wa'agũti”, nisa'a. <sup>14</sup>Tojo wãcũticã'ña. Marĩ be'ropũ wa'atjere masĩtisa'a. A'tiro ni'i. O'me bo'reacã dujise weronojõ marĩ catise ni'i. Témarĩcã yoaticã ni, maata bajudutia wa'asa'a. Marĩ quẽ'rã yoaticã catirãsa'a. <sup>15</sup>Tojo weerã a'tiro pe'e wãcũrõña'a. “Apetero Õ'acũ yũ'ure catise cũunemocã, cũ ʉacã, tere weegũti”,

nirõña'a. <sup>16</sup> Ni'cārõacārẽ müsã pe'le a'tiro wãcũ'u. “Be'ro ãsã weeatjere ãsã ñaro weemasĩ'i”, ni wãcũ'u. Nipe'tise müsã tojo wãcũse ña'a ni'i. <sup>17</sup> Marĩ añurõ weemasĩmirã tere weetirã, Õ'acũrẽ yu'rũnũ'cãrã wee'e.

## 5

*Peje* cœorãrẽ wa'atjere wereyuse ni'i

<sup>1</sup> Peje cœori masã, yu'ũ ucũsere tu'oya. Mũsã pũrõ pi'etirãsa'a. Tere wãcũrã, bujawetiyyua. <sup>2</sup> Mũsã peje cœomi'que boa wa'arosa'a. Mũsã cœose su'tire bu-tua yeerãsama. <sup>3</sup> Niyeru, uru müsã ma'ĩrã nũrõ'que ã'tawiji boarosa'a. Tojo wa'acã ĩ'arã, müsã niyeru ma'ĩrã nũrõ'quere masĩno'rõsa'a. Mũsã niyeru ma'ise marĩrẽ pecame'le ãjũarõ weronojõ müsãrẽ dojorẽsa'a. Mũsã niyerure ma'ise ye bu'iri ãpẽrãrẽ weetamutisa'a. Te ye bu'iri Õ'acũ müsãrẽ bu'iri da'regusami. Õ'acũ bu'iri da'reatji dũporoacã mejõ waro pajiro niyeru nũrõmiapã. <sup>4</sup> Mũsãrẽ da'raco'terãrẽ queoro wapayeticãrã niwũ. Tojo weerã na tu'satisama. Õ'acũ nipe'tisere masĩgũ na bujawetisere ĩ'asami. Masĩsami müsã narẽ queoro wapayeti'quere. <sup>5</sup> Mũsã pe'le a'ti turipũre peje waro cœo'o. Nipe'tise müsã ñasere cœoyu'rũocã'sa'a. Mũsã a'tiro weronojõ ni'i. Wecu na wẽjãtji dũporore ba'a, di'iyojasami. Cũ weronojõ müsã quẽ'rã peje cœose bu'iri, bu'iri da'reno'rãsa'a. <sup>6</sup> Mũsã ãpẽrãrẽ bu'iri moomicã, narẽ bu'iri da'reri wi'ipũ sõrõcãrã niwũ. Narẽ wẽjẽduticãrã niwũ. Na pe'le müsãrẽ “Weeticã'ña”, nitutuaticãrã niwã.

*Jesucristo* cũ apaturi a'tiatji dũporo wãcũtutuaduti'que ni'i

<sup>7</sup> Acawererã, marĩ wiogu Jesucristo a'ticãpũ wãcũtu-tuatũoya. Ni'cũ oteri masũ cũ ote'que dũcatiri cura co'tesami. Cũ ote'quere aco peja doquesãarĩ cura so-jatimigũ, co'tewapamosami. <sup>8</sup> Cã'rõacã dũ'sa'a Jesú cũ

a'tiatjo. Tojo weerã musã quẽ'rã oteri masũ weronojõ yucuewapamoña. Jesure ãjõpeodu'uticã'ña.

<sup>9</sup> Acawererã, musã Õ'acũ bu'iri da'resere uatirã, a'metu'titicã'ña. Õ'acũ marĩ nipe'tirãrẽ beseacju a'tiatjo cã'rõacã du'sa'a. <sup>10</sup> Duporocjãrã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masãrẽ wãcũña. Na Õ'acũ ye quetire werecã, ãpẽrã masã narẽ ña'arõ weecãrã niwã. Narẽ tojo weemicã, na pi'etisere wãcũtutua, nu'cãcãrã niwã. Na wee'caro weronojõ marĩ quẽ'rã weerã. <sup>11</sup> ãpẽrã narẽ ña'arõ weemicã, Õ'acũrẽ ãjõpeodu'uticãrã niwã. Tojo weerã marĩ na ãjõpeonu'cũsere wãcũrã, “Õ'acũ na me'rã e'catipĩ”, ni tu'oña'a. Apĩ duporocjũpu Job wãmetigu ye queti quẽ'rãrẽ mas'i. Cũrẽ peje ña'ase wa'acaro niwũ. Tojo wa'amicã, cũ wãcũtutua, Õ'acũrẽ ãjõpeodu'uticu niwĩ. Õ'acũ masãrẽ ma'ígũ, pũrõ pajaña'mi. Tojo weegu Job cũ pi'etica be'ro Õ'acũ peje añuse cũrẽ o'ocu niwĩ. Cũ toduporopu cuo'que nemorõ o'ocu niwĩ.

<sup>12</sup> Õ'acũ musãrẽ bu'iri da'reri nígũ, nu'cũ'ase quetire weregũti. Nisooro marĩrõ ucũña. Apeyenojõrẽ wee'cu “Weepu”, niña. Weeti'cu “Weetiapu”, niña. Nemoticã'ña. Õ'acũpũre wãmepeoticã'ña. “Õ'acũ me'rã diacjũta ni'i”, niticã'ña. Tojo weegu Õ'acũ musãrẽ bu'iri da'resome.

<sup>13</sup> Marĩrẽ ña'arõ wa'acã, Õ'acũrẽ sãrĩrõua'a. E'catirã, cũrẽ basapeorõua'a. <sup>14</sup> No'o dutitigu Jesure ãjõpeorãrẽ su'ori nirãrẽ pijiato. Na cũ tiro etarã, Õ'acũrẽ sãrĩbosato. U'se me'rã cũrẽ ñapeo, “Jesú, ã'rĩ mu'urẽ ãjõpeogũre yu'ruoya”, ni ñubueato. <sup>15</sup> ãjõpeose me'rã cũrẽ sãrĩbosacã, marĩ wiogu cũrẽ yu'ruogusami. Dutiti'cu yu'rugusami. Cũ ña'arõ wéeca be'ro nicã, Õ'acũ cũrẽ acobojogusami. <sup>16</sup> Tojo weerã musã ña'arõ wee'quere a'merĩ wereyu'rũya. Dutitirãrẽ yu'ruodutirã, Õ'acũrẽ sãrĩbosaya. Ni'cũ añurõ weenu'cũgũ upũtu ãjõpeose

me'ra sēricā, Ō'acū yu'titicā weetisami. <sup>17</sup> Duporocjūpu Elía Ō'acū ye queti weremū'tārī masū marī weronojō nicu niwī. Cū Ō'acūrē acoro pejaticā'to nígū, pūrō sēricu niwī. Cū sērīsere Ō'acū yu'ticu niwī. Cū yu'ticā, i'tia cū'ma ape cū'ma deco aco ne pejaticaro niwū. <sup>18</sup> Be'ro Ō'acūrē “Aco pejato tja”, ni sēricu niwī. Cū tojo sēricā, acoro pejacaro niwū. Tojo wa'acā, apaturi otese pī'rī ducaticaro niwū tja.

<sup>19-20</sup> Acawererā, apeye māsārē weretūoguti. Apetero ni'cū Jesure ējōpeogu ña'arō weebosami. Cū tojo weecā, apī cūrē weetamugū, cū toduporopu ējōpeo'caronojōta ējōpeocā weesami tja. Cū tojo weegu cūrē bul'iri da'reno'bo'cure yu'rūcā weesami. Ō'acū quē'rā cū peje ña'ase wee'quere acobojosami.

Tocā'rōta oja'a.

Santiago.

Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano  
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

### Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

**© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

